

Tájékoztató

Sokszor sürgettük már egy keresztény szellemű versantológia megjelenését. Annnyiféle szempontból pásztázták át értől az irodalmat — már az ars poeticák nagyon hasznos gyűjteménye is megjelent —, hogy egyre időszerűbbé vált egy ilyen kiadvány ki nyomtatása is. A halhatatlan vers sokszor többet mond, mint a közepes lelki olvasmány. Ilyen halhatatlan remekékből válogatott össze ízléssel és érzéhető hozzáértéssel a Református Sajtóosztály. A szép kiállítású könyv **Temploablak** címmel jelent meg. Szerkesztői ökonomikus dokumentumnak szánták: „minden felekezeti egységet képviselő kerülvé — olvasunk az előszóban —, csupán tartalmi és formai szempontok szerint a magyar költészet egészére kiterjedő gyűjteményt akarunk adni. Református költők művel mellett bőven találhatók benne evangélikus és katolikus költők alkotásai is”. Egyetemes igényű válogatás hát ez, s aki a költészet nagy szenvedőinek világába akar leszállni, az is sokat meríthet belőle, hisz Ady istenes versei — melyekből bőveges és jó válogatás található itt — tépett, zaklatott lélek szóltárai, de aki a fenségesen szárnyaló, éterien tiszta költészet világát érzi közel magához, az is sokat kaphat például Aprily Lajos (külön öröm ily sok verset olvasni e kitűnő költőtől) műveiből. S ugyanilyen örömmel olvassuk a a kötetben Berde Mária, Dsidá Jenő vagy a fiatalabbak költeményeit, melyek mind azt bizonyítják, hogy Isten és ember viszonya ilyen vagy olyan vonatkozásban, de olyan költői archetipus, amely minden korban újra és újra visszatér és különböző alakváltozataiban mindig az igazi művészet üzenetét is hozza. Néhány finom ízléssel megválasztott műfordítás is szerepel a Temploablakban. A költészet barátaiban bizonyára meglepetéssel olvassák majd Kodolányi János finn fordítását. De nemcsak a költészet ismerőinek és kedvelőinek szerez örömet e gyűjtemény, hanem mindazoknak, akik a művészeteket a lélek gazdagítási lehetőségének tekintik.

A költők, írók, zenészek, festők között is sokan vannak, akik művészetüket az

„emberi teljesség” szolgálatába állítva segítenek a lélek értékeinek kibontakoztatásában. Már címválasztásával is jelképes **Tamás Attila: Irodalom és emberi teljesség-e** (Szépirodalmi) mely az utóbbi idő egyik jelentős tanulmánykötete. Széles látókörű irodalomtudós-munkája e mű, amely elsősorban nem szakmai felkészültségével ragad meg, hanem a teljességre figyelő igényével. Hadd hívjuk föl külön is olvasóink figyelmét a kötetben található Pilinszky-verselemzésre, Rónay György **Az esti gyors** és Mándy Iván **A pálya szélen** című regényeinek elfogulatlan, kitűnő méltatására.

Képes Géza ugyan **Csigaház** (Magvető) címmel jelentette meg új verseskötetét, annak példázataul, hogy belefáradva az életbe, a csapásokba, inkább a maga világát építi tovább. Valójában azonban épp ellenkezőleg: egy mindig másokra is figyelő, másokért is tenni akaró magatartás paradigmája ez a szép és tanulságos gyűjtemény. Ugyancsak a Magvető adta ki Czakov Gábor **Indulatos jelentéseit**, melyek nagy részét már folyóiratokban napvilágot látták. A fiatal író szociográfiai riportjai társadalmunk akut problémáit világítanak rá (a kedvezőtlen lakásviszonyok, húszévesek erkölce, miért nem kell a gyermek?, stb.), hol a felelősségérzet szenvedélyével, hol a dokumentáció hűvös tárgyilagosságával.

A Gondolat Könyvkiadó két érdekes könyvet kínál: A **Macseret Film és valóság** c. esszéköteté egyrészt a filmábrázolás és a dokumentálás esztétikai kérdéseit feszegeti, másrészt bevezet a gondolat képi megfogalmazásának problematikájába. Különösen film-elemzéseik érdemelnek fokozott figyelmet. Henri Peruchot **Van Gogh élete** c. esszé-regénye a tragikus sorsú festő pályaképét rajzolja meg művészettörténeti és emberi hitellel. Nagy élmény.

Az irodalomnak, kivált a romantikus ihletű költészetnek kedvelt jelképe az öreg-állás motívuma. A költő áll csak a vártán, s körülhordozza figyelő-óvó tekintetét a rábizottakon, akikért és akik helyett énekel. Ez a szép jelkép — melyet reveláló erővel idéz fel újra **Ilyés Gyula** a Kortárs augusztusi számában között három versében — voltaképp a keresztény

életnek is jelképe, s valóságos tartalma is kell hogy legyen. Ha mindenki ilyen másokért is tenni tudó és akaró gesztussal áll a maga választotta vagy a társai kiszabta örhelyén, bizonyára beteljesedik az **Örkődök** című vers záró képe: „Adtak — adhatnak — biztató jelet / -nos, bizakodót inkább — / innen-onnan is állhatatos örkődök / s úgy tetszethetik a többieknek, / hogy csak még magasabbra, még / távolság-alazóbb csúcsokra kell fölérnem / mulandóságából zord emberi fajunknak / és megkönnyebűlnék a redők, meg / a tövis-koronák az ősz homlokokon”.

A magyar nyelv és a magyarság-tudat őrzésének gondolata volt a Szombat-helyen július végén, augusztus elején megtartott **Anyanyelvi hét** egyik vezéreszméje. Nyilvánvaló, hogy a világ legkülönfélébb tájaira szétszóródott magyarokban leküzdhetetlen és nagy nosztalgia él az anyanyelv és az anyanyelv iránt, s e vágyakozásukat igyekezett kielégíteni az a sokoldalú és színvonalas program, melynek során jó néhány sor lehetőség nyílt a párbeszédre, az eszmék és eszmények konfrontálására is. A sok jelentős és értékes eszmecsere közül hadd idézzük azt a kerekasztal-beszélgetést, melyet **Béládi Miklós** és **Czine Mihály** vezetett a külföldi magyar nyelvű irodalomról. Béládi kitűnő tájékoztató előadásában a katolikus irodalomról is szót néhány szót. Kiemelte ennek humanista töltését és általános emberi megértésre való törekvését. Mint egy-egy magatartás, irodalmi irány jellegzetes képviselőjéről szolt Békés Gelléről, Szabó Ferencről, Rezek Románról és Tűz Tamásról.

A Gondolat Könyvkiadó újdonságai közül érdemes megemlítenünk a magyarul barátság mintegy ezer évet feldolgozó úttörő munkát, Kovács Endre történés **Magyarok és lengyelek a történelem sodrában** c. könyvét, A római jog világába bevezető szemelvény-gyűjteményt, J. K. Brierley **Biológia és társadalmi válság** c. művét, mely az emberi öröklődés kérdéseit, a generációs elmentéket, valamint az idegrendszer és magatartás problematikáját tárgyalja. Leo Löwenthal **Irodalom és társadalom** c. könyve a tömegkultúra történetének, a művészet közönségátadásának kissé vázlatos, de érdekes elemzése.